

Marin Wichmanowski

"Wizje i realia. Drogi realizacji polskiej myśli politycznej w XX wieku", Kazimierz Dolny, 17-18 maja 2001 roku : [sprawozdanie z konferencji]

Annales Universitatis Mariae Curie-Skłodowska. Sectio K, Politologia 9, 202-204

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

dziejów najnowszych. Opracowanie należy również polecić politykom. Jest to bowiem praca, która może stymulować rozwój kultury politycznej społeczeństwa. Może również przyczynić się do zweryfikowania wielu stereotypowych i obiegowych opinii i ocen funkcjonujących w świadomości społecznej.

Aneta Dawidowicz

Sprawozdanie z konferencji *Wizje i realia. Drogi realizacji polskiej myśli politycznej w XX wieku*, Kazimierz Dolny, 17–18 maja 2001 roku

W dniach 17–18 maja 2001 roku odbyła się ogólnopolska sesja naukowa pt. *Wizje i realia. Drogi realizacji polskiej myśli politycznej w XX wieku*. Obrady, które toczyły się w Kazimierzu Dolnym zaszczylicili swoim udziałem historycy i politolodzy z różnych ośrodków akademickich Polski: Akademii Pedagogicznej im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Akademii Pedagogicznej im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, Uniwersytetu Warszawskiego, Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie i Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie.

Za zasadniczy cel tej konferencji należałoby uznać przedstawienie i skonfrontowanie idei, myśli i programów politycznych w XX wieku, z ich rzeczywistą realizacją przez różne siły i ugrupowania polityczne. Można również stwierdzić, że w większości przypadków celem sesji było ukazanie kłamstwa, oszustwa i manipulacji w polityce.

Organizatorzy, pracownicy Zakładu Myśli Politycznej XIX i XX wieku Wydziału Politologii UMCS, rozplanowali obrady na dwa dni. Tematyka pierwszego dnia dotyczyła okresu przełomu XIX i XX wieku oraz lat II Rzeczypospolitej. W dniu następnym skoncentrowano się natomiast na zagadnieniach dotyczących okresu PRL i III Rzeczypospolitej. W sumie zostało wygłoszonych 18 referatów, a także odbyły się dyskusje nad przedstawionymi wątkami.

Otwarcia obrad i wprowadzenia dokonał prof. Jan Jachymek (UMCS), który powiedział m.in., że organizując konferencję, „mamy ambicję zrekonstruować, odtworzyć cały zespół różnorodnych działań i instrumentów, za pomocą których różne partie i ruchy polityczne zamierzały osiągnąć ich zdaniem pożądaną wizję państwa”. Podkreślił, że obrady mają na celu wykazać, jak duże rozbieżności istnieją między programami partii a ich realizacją.

Obradom w pierwszym dniu przewodniczyli prof. Tadeusz Godlewski (AP Bydgoszcz) i prof. Krzysztof Łabędź (AP Kraków). Pierwszy referat: *Praca organiczna jako droga realizacji polskiej myśli politycznej na przełomie XIX i XX wieku* wygłosiła prof. Alicji Wójcik (UMCS). Autorka mówiła w nim o pozytywizmie, który w Polsce miał swoje podstawy w specyficznych warunkach politycznych i nastroju społeczeństwa, wywołanym niepowodzeniem zrywów niepodległościowych. Pozytywizm inspirował prawie wszystkie środowiska polityczne, które w nim widziały pobudzenie narodu do pracy organicznej przyporządkowanej własnej wizji założeń i sposobów realizacji. W latach 1908–1918, jak przedstawił w swoim referacie prof. Jan Lewandowski (UMCS) *Rola struktur organizacyjnych w realizacji celów ruchu niepodległościowego w latach 1908–1918*, najważniejszym celem ruchów i ugrupowań politycznych była kwestia niepodległości i tworzenie państwa. Do roku 1918 dokonano ogromnej pracy organizacyjnej (siły zbrojne, szkolnictwo, różnego rodzaju instytucje polityczno-społeczne i państwowe, wizje przyszłej Polski i jej konstytucji). Po 1918 roku głównym celem stronnictw politycznych była walka o struktury, które już istniały. Następny referat dotyczył *Polskiej mitologii historycznej w myśli politycznej Narodowej Demokracji w XX wieku*. Autorka dr Ewa Maj (UMCS) ukazała, że mitologia polityczna miała być sposobem na odreagowanie na polskie kompleksy narodowe i sprzyjała formułowaniu przez endecję wizji Wielkiej Polski. Do jednej z podstawowych kategorii z zakresu myśli politycznej zalicza się inspiracje i wywiedzione z nich wzorce ideologii. *Inspiracje religijne (etyczne) w konstruowaniu myśli politycznej*

ruchu chrześcijańskodemokratycznego w II Rzeczypospolitej przedstawił mgr Marcin Wichmanowski (UMCS). Piłsudscy, w przeciwieństwie do innych formacji politycznych, nie mieli zamiaru tworzyć doktryn, dokładnych programów politycznych. Pracę ideotwórczą wiązali z wizją rzeczywistości politycznej. Podstawowym kryterium było bezpieczeństwo państwa. Wypracowywali nowy model państwa, państwa autorytarnego. *Piłsudczykowska wizja Rzeczypospolitej a warunki i możliwości jej realizacji (1926–1939)* została przedstawiona w referacie dr. Waldemara Parucha. Dr Waldemar Kozyra (UMCS) w referacie *Rola struktur administracji państwowej w realizacji myśli politycznej sanacji (1926–1939)* skoncentrował się na zagadnieniu, na ile ustrój państwowy w okresie rządów piłsudczyków miał wpływ na działalność administracji państwowej. Drogi realizacji myśli politycznej w II RP przez ludowców, socjalistów i komunistów były tematami wystąpień kolejno: dr. Arkadiusza Kołodziejczyka (UW) *Realizacja myśli politycznej przez ludowców za pośrednictwem mechanizmów i procedur demokratycznych (1919–1926)*, prof. Stanisława Michałowskiego (UMCS) *Demokracja drogą realizacji programu PPS w II Rzeczypospolitej Polskiej*, prof. Henryka Cimka (WSP Rzeszów) *Rewolucyjna droga realizacji myśli politycznej komunistów w II RP*. Ludowcy, wprowadzając swoich posłów do sejmu w ciężkich warunkach politycznych, osiągnęli znaczny sukces, mimo braku przygotowania i zacofaniu wsi. Socjaliści uważali, że socjalizm nie może być realizowany natychmiast, tylko drogą demokracji. Kategorią nadrzędną tej myśli było niepodległe państwo. Komuniści natomiast zakładali upadek istniejącego ustroju. Początkowo twierdzili, że dokona tego proletariats podczas rewolucji rosyjskiej i niemieckiej, później liczyli na inteligencję i chłopów.

W drugim dniu obrad, kolejno przewodniczyli prof. Alicja Wójcik (UMCS) i dr hab. Janusz Wrona (UMCS). W wystąpieniu *Wizje państwa i społeczeństwa PPR/PZPR i próby ich realizacji*, dr hab. Janusz Wrona (UMCS) zwrócił uwagę na fakt, że słowo komunizm nie pojawia się w żadnym programie partyjnym, gdyż społeczeństwo polskie odrzucało go. Cele taktyczne były świadomie pomieszane, koncepcja była wykreowana przez Moskwę tak, by nie wzbudzać sprzeciwu Zachodu. Komuniści wszystkie swoje zamierzenia podporządkowali marksistowsko-leninowskiej filozofii. Rozwiązania dylematu dotyczącego dziejów ZSL podjął się prof. Romuald Turkowski (UW) w referacie *Próby i możliwości realizacji wybranych idei ludowych przez ZSL w Polsce komunistycznej*. Próbował odpowiedzieć na pytanie, na ile ZSL było strukturą spenetrowaną przez PZPR, a na ile działało w ramach filozofii ograniczania jej monopolu korzystając z systemowych kryzysów. Liczne koncepcje opozycji w latach osiemdziesiątych dotyczące budowania instytucji zdolnych do podejmowania władzy miały wspólny element – uznanie demokracji. Oficjalny program wzbudzał wiele kontrowersji wśród oponentów. Opozycja tego okresu nie wypracowała jednego stanowiska odnośnie do osiągnięcia zamierzonego celu – zmiany ustroju. Koncepcja konfrontacji z władzami komunistycznymi spotkała się ze sprzeciwem zwolenników pertraktacji. W Solidarności wygrała koncepcja wyboru metod walki z założenia wykluczających przemoc. Na tych problemach skoncentrowali się naukowcy krakowscy z Akademii Pedagogicznej im. KEN w kolejnych referatach: dr Ryszard Koziół (AP Kraków) *Budowanie instytucji zdolnych do podejmowania władzy w koncepcjach opozycji politycznej lat osiemdziesiątych*, prof. Krzysztof Łabędź (AP Kraków) *Opozycja polityczna w Polsce w latach 1981–1989 wobec problemu użycia przemocy i walki bez przemocy* i dr Magdalena Mikołajczyk (AP Kraków) *Cechy charakterystyczne propagandy opozycji politycznej w Polsce w latach 1976–1989*. Dr Krystyna Trembicka (UMCS) w wystąpieniu *Między kompromisem a grą: Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej droga do Okrągłego Stołu* przedstawiła mechanizm dochodzenia do Okrągłego Stołu. *Myśl polityczna ruchu solidarnościowego w realiach III Rzeczypospolitej* to temat referatu prof. Tadeusza Godlewskiego (AP Bydgoszcz), z którego m.in. wynika, że elity solidarnościowe nie realizowały tego, co było zawarte w myśli politycznej, idea moralnej polityki zaś w zetknięciu z władzą, stała się iluzją. Doc. Antoni Mieczkowski (UMCS) w wystąpieniu *Lustracja i dekomunizacja jako sposób budowania państwa demokratycznego w koncepcjach Porozumienia Centrum* powiedział, że z analizy niektórych dokumentów PC wynika, że politycy partii uważali, iż nie można budować państwa demokratycznego na fundamencie państwa komunistycznego. Bez dokonania lustracji, demokracja w Polsce nie ma szans. Wystąpienie dr Beaty

Romiszewskiej (UMCS) dotyczyło *Kreowania współczesnej polskiej rzeczywistości politycznej na łamach prasy opinii*. Autorka ukazała, jak wielki wpływ na opinię publiczną wywierają wszelkie środki masowego przekazu, szczególnie prasa.

Podczas dyskusji kończącej obrady w pierwszym i drugim dniu konferencji wyrażano swe uwagi i sugestie dotyczące wystąpień referentów.

Zamknięcia konferencji dokonała prof. Alicja Wójcik (UMCS). Podkreśliła, że wymiana myśli w nauce jest bardzo cenna. Zapowiedziała opublikowanie materiałów pokonferencyjnych w formie książki, będącej ważnym uzupełnieniem konferencji. Wspomniała również o 20-leciu Zakładu Myśli Politycznej XIX i XX wieku Wydziału Politologii UMCS przypadającym na rok 2004. Wyraziła nadzieję, że jubileusz będzie okazją do kolejnego spotkania naukowców.

Marcin Wichmanowski

Sprawozdanie z seminarium naukowego Zakładu Stosunków Międzynarodowych, Wydział Politologii UMCS na temat „Chiny w stosunkach międzynarodowych”

Chiny wielu osobom kojarzą się z zacofaniem, miską ryżu, towarzyszem Mao, mundurkiem, ale również z kilkutysiącletnią egzotyczną kulturą i tradycją. Jest to niewątpliwie państwo fascynujące, o którym zapewne ze względu na ogromny dystans, dzielący Polskę od Chin, niewiele się wie, a mówi najczęściej przy okazji Tybetu czy łamaniu praw człowieka. Negatywny stereotyp Chin i Chińczyków w naszym społeczeństwie wymaga zmiany, gdyż utrwała obraz nie będący odzwierciedleniem tego, co ma tam naprawdę miejsce.

Przybliżenie problematyki chińskiej było celem, zorganizowanego 27 kwietnia 2001 roku przez Zakład Stosunków Międzynarodowych na Wydziale Politologii UMCS, seminarium naukowego nt.: *Chiny w stosunkach międzynarodowych*. Wzięło w nim udział kilkudziesięciu uczestników, pracowników Wydziału, zaproszonych gości oraz studentów. Wśród zaproszonych gości wymienić należy Dyrektora Departamentu Azji, Australii i Ameryki Łacińskiej w MSZ Jacka Bylicę, byłego ambasadora Polski w Chinach, a obecnego doradcę Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej dr. Zdzisława Góralczyka, prof. dr. hab. Edwarda Haliżaka z UW, zajmującego się m.in. stosunkami gospodarczymi w regionie Azji i Pacyfiku, dr. Bogdana Góralczyka, politologa i sinologa, autora m.in. książki *Pekińska wiosna 1989*.

Seminarium rozpoczął gospodarz i Dziekan Wydziału Politologii prof. dr hab. Ziemowit Jacek Pietraś. Dyskusja odbywała się w trzech panelach, w których zaprezentowano łącznie 12 referatów. Poszczególne sesje dotyczyły międzynarodowej pozycji ChRL, wyznaczników polityki zagranicznej oraz stosunków Chin z wybranymi państwami i regionami.

Pierwszej sesji przewodniczył dr Bogdan Góralczyk. Wygłoszone zostały cztery referaty. Jako pierwszy wystąpił prof. Edward Haliżak z Instytutu Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Warszawskiego, z referatem *Pozycja ekonomiczna ChRL*. Zwrócił uwagę na ciągle rosnącą pozycję Chin: drugie miejsce w świecie, wzięwszy pod uwagę kryterium ekonomiczne, trzecie miejsce ze względu na pozycję inwestycyjną. Wskazał również na uwarunkowania przyszłego rozwoju gospodarczego, do których zaliczył: możliwość utrzymania na dotychczasowym poziomie wysokiej stopy inwestycji i dotychczasowego tempa wzrostu wydajności pracy, tempa dalszego otwierania na gospodarkę światową, rozwój stosunków z Tajwanem, bilans energetyczny.

Dr Krzysztof Iwańczuk, Zakład Stosunków Międzynarodowych UMCS, przedstawił referat *Pozycja geopolityczna i demograficzna ChRL*. Autor podkreślił, że bez wątpienia Chiny mają istotną pozycję geopolityczną – trzecie terytorium na świecie. Borykają się jednak z wieloma problemami, takimi jak problemy z zaopatrzeniem w wodę, wyżywienie. Zmiana wśród sąsiadów Chin tworzy konkretne skutki geopolityczne. W przypadku pozycji demograficznej Chiny nadal mają zagwaran-